

DAVLATLARARO MUNOSABATLARDA DIPLOMATIK ALOQALARI

Denov Tadbirkorlik va Pedagogika Instituti talabalari

Berdimurodova Muhayyo Nuriddin qizi

Eshonqulova Shoira Sadridin qizi

Annotatsiya: Ushbu maqola davlatlararo munosabatlarda diplomatik aloqalar va yozishmalarning ahamiyatiga bag'ishlangan bo'lib, unda hozirgi zamon diplomatiyasining asosiy quroli bo'lgan diplomatik yozishmalar haqida gap boradi. Zamonaviy diplomatik texnologiyalar davlatning tashqi siyosatini amalga oshirish, xalqaro maydonda o'z maqsadlarini ilgari surish, milliy manfaatlarni chet elda himoya qilish vositalari va mexanizmlarini o'z ichiga oladi. Albatta, bu texnologiyalar boshqa davlatlarning diplomatik faoliyati bilan o'zaro aloqada amalga oshiriladigan diplomatik san'atida yotadi.

Kalit so'zlar: diplomatik yozishmalar, diplomatik aloqalar, davlatlararo munosabatlar, diplomatik texnologiyalar, xalqaro imidj, geosiyosiy mavqe, davlatning tashqi siyosati, elchi.

Аннотация: Данная статья посвящена значению дипломатических отношений и переписки в межгосударственных отношениях, и в ней говорится о дипломатической переписке, которая является основным инструментом современной дипломатии. Современные дипломатические технологии включают в себя средства и механизмы реализации внешнеполитического курса государства, продвижения его целей на международной арене, защиты национальных интересов за рубежом. Безусловно, эти технологии лежат в основе искусства дипломатии, которое осуществляется во взаимодействии с дипломатической деятельностью других стран.

Ключевые слова: дипломатическая переписка, дипломатические отношения, межгосударственные отношения, дипломатические технологии, международный имидж, геополитическое положение, внешняя политика государства, посол.

Annotation: This article is devoted to the importance of diplomatic relations and correspondence in interstate relations, and it talks about diplomatic correspondence, which is the main tool of modern diplomacy. Modern diplomatic technologies include means and mechanisms for implementing the state's foreign policy, promoting its goals in the international arena, and protecting national interests

abroad. Of course, these technologies lie in the art of diplomacy, which is carried out in interaction with the diplomatic activities of other countries.

Key words: diplomatic correspondence, diplomatic relations, interstate relations, diplomatic technologies, international image, geopolitical position, foreign policy of the state, ambassador.

Davlatning tashqi siyosati ichki taraqqiyot jarayoniga alohida turtki beradigan o‘zaro manfaatli munosabatlar doirasida shakllantiriladi va amalga oshiriladi. Globallashuv tendensiyalarining o‘zgarishi xalqaro munosabatlarga va har bir davlatning tashqi siyosatiga ham ta‘sir qiladi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, yangi dunyo tartibini shakllantirish jarayonida davlatlarning xalqaro qiyofasi alohida o‘rin tutishini ta‘kidlash lozim. Diplomatiya bir qator boshqa omillarda davlatning xalqaro va tashqi siyosiy qiyofasini shakllantirishning eng muhim resurslari va mexanizmlaridan biri bo‘lib qolmoqda. Bu omillar odatda diplomatlarning milliy dunyoqarashiga ta‘sir qiladi. Bundan tashqari, davlatning xalqaro imidjini shakllantirish jarayonida diplomatning kasbiy mahorati ham alohida o‘rin tutadi. Davlatning xalqaro mavqeyini yuksaltirishda, albatta, professional diplomatlarning ishtiroki muhim bo‘lib, ular davlatning tashqi siyosatida mamlakat vakillari sifatida milliy manfaatlarni munosib darajada himoya qila oladi. Shu bois davlat imidjini shakllantirish jarayonida diplomatik aloqalar va diplomatik texnologiyalar alohida o‘rin tutadi.

Zamonaviy diplomatiya F.De Kaler, G.Nikolson, J.Kembon va boshqa olimlarning ilmiy ishlarida tavsiya etilgan va amaliyotda sinab ko‘rilgan quyidagi usullarga asoslanadi: halollik va rostgo‘ylik, o‘zaro ishonch va o‘zaro hurmat, xalqaro huquq me‘yorlariga rioya qilish, ilmiy, ilmiy-texnikaviy imkoniyatlar va tahliliy ma‘lumotlardan unumli foydalanish va hokazo. Bugungi diplomatiya N.Makiavelli (Uyg‘onish davrida Italiyada yashab ijod etgan olim, yozuvchi va diplomat) tavsiya qilgan usullarga asoslanadi, ayyorlik, aldash, fitna, yolg‘on ma‘lumot tarqatish va zo‘ravonlik kabi xislatlar mutlaqo rad etiladi.

O‘z faoliyatida ayyorlik uslublarini qo‘llagan diplomatning qilmishlari tez orada fosh etilishi va uning nojo‘ya xatti-harakatlari nafaqat o‘zi yoki elchixonaga, balki o‘z davlati obro‘sigam ham katta Noprofessional diplomatiyaning mohiyati shundaki, u milliy manfaatlarni hisobga olmaydi. Shu sababli turli davlatlarning diplomatiyasi bir xil xususiyatga ega emas. Jamiyatning barqaror rivojlanishi uchun

davlat o'zgaruvchan dunyoda kelajak istiqbollarini ko'ra oladigan fuqarolarni milliy ma'naviyat va o'zlikni anglashni tarbiyalashi zarur. Oqil davlatning yomon davlatdan farqli o'laroq asosiy mulki diplomatlarning ongi, tafakkuri va ma'naviy olamidir. Diplomatiya ikki qirrali qurol bo'lib, agar uni ushlab turgan qo'l kuchsiz bo'lsa va undan yaxshi foydalanishni bilmasa, o'z davlatiga og'irlik qiladi va unga zarar yetkazishi mumkin. Bu qobiliyatlar davlatlararo munosabatlarda tub o'zgarishlarni keltirib chiqarishi kerak, bu esa milliy o'zini o'zi anglash darajasiga juda bog'liq.

Zamonaviy globallashuv jarayonlarida milliy madaniyatlar Yevropa va boshqa qoliplarning kuchli ta'sirida diplomatik tuzilmalarning harakatlari jahon miqyosida milliy madaniy elementlarni targ'ib qilishi va rivojlantirishi mumkin. Bunday sharoitda, davlat fuqarolarining ko'pchiligi mehnat va boshqa immigratsiyada bo'lganida, xorijiy davlatlardagi diplomatik organlar va tuzilmalar ularga xorijiy jamiyatlarda madaniy va ijtimoiy moslashuvda yordam berishi mumkin. Milliy davlat tashqi siyosatning ustuvor masalalari va jamiyatning muhim muammolariga e'tibor qaratishi, shu bilan birga dolzarb muammolarga yechim izlashi kerak, chunki bu muammolar xalqaro maydonda davlat nufuzini oshirishga to'sqinlik qilishi mumkin.

Davlat ko'p vektorli xalqaro faoliyat sharoitida tashqi siyosatning ustuvor masalalarini hal etish bo'yicha aniq prognozlar beradigan jasur va ideal diplomatlarga doimo muhtojdir. Aks holda, ideal va yuqori malakali diplomatlarsiz davlatlarning ko'p vektorli xalqaro faoliyatining xususiyatlari milliy manfaatlarga mos kela olmaydi. Professional diplomat davlat tashqi siyosatining turli elementlarini birlashtirishi va uyg'unlashtirishi kerak. Milliy pozitsiyadan kelib chiqadigan har bir narsa diplomatik faoliyatning manbai yoki cho'qqisida mutlaq ruhni keltirib chiqaradi. Davlatning barcha tashqi siyosat organlari faqat mutlaq milliy ruh asosida millatning o'ziga munosabatini quradilar. Diplomatiya xalqlarning (millatlarning) jahon miqyosida milliy qudratini va tan olinishini mustahkamlashga va ularni manfaatdor davlat subyektlari sifatida ko'rsatishga qodir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Akayev D.V. Fuqarolik jamiyati faoliyati sohasida Internet-dizayn // Saratov davlat yuridik akademiyasining axborotnomasi. – 2014. – № 6 (101). – 54-59-betlar

2. Baxriev B.X. Zamonaviy tadqiqot nutqida xalq diplomatiyasi // Tojikiston davlat huquq, biznes va siyosat universiteti axborotnomasi. Ijtimoiy fanlar seriyasi. – 2017 yil, – №1 (70). – 131-147-betlar
3. Grebenkina Y.V. Dunyo tuzilmasi doirasida diplomatiyani o‘zgartirish // Tomsk davlat universiteti axborotnomasi. – 2016. – № 3 (35). – 27-138–144-betlar
4. Kambon J. Diplomatiya. –M.: Politizdat, 1946. – 7-bet
5. Мамараджабов, Б. (2023). САУДИЯ АРАБИСТОНИДАГИ ЎЗБЕК МУҲОЖИРЛАРИ ТАРИХИ: МУВАФФАҚИЯТЛИ АССИМИЛЯЦИЯ ВА ЙЎҚОТИЛГАН МИЛЛИЙ ИДЕНТИКЛИК. Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences., 3(S/6).
6. Mamarajabov, B. N. O. L. (2021). SAUDIYA ARABISTONDAGI OZBEK (TURKISTONLIK) LARGA DOIR TARIXIY JARAYONLAR. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(11), 895-900.
7. Muhiddinova X.S., Abdullayeva N.A. Rasmiy uslubning diplomatik yozishmalar turi, Toshkent-1997, 10-bet
8. Nikolson G. Diplomatiya. – M.: Davlat siyosiy adabiyot nashriyoti, 1941, - 4-bet
9. Parshina Y.V. Davlat imidjini shakllantirishda jamoatchilik diplomatiyasining roli (AQSh va SSSR / Rossiya Federatsiyasi tajribasi bo‘yicha siyosiy tahlil): Siyosatshunoslik bo‘yicha nomzodlik dissertatsiyasi. – M., 2006. – 16-bet
10. Samoylenko V.V. Diplomatiyaning professional sirlari. O‘quv qo‘llanma. – M.: Aspect Press, 2016. – 18-bet
11. Sharafutdinova E.V. Xalqaro maydonda davlat imidjini shakllantirishda axborot omilining roli // Sankt-Peterburg universiteti xabarnomasi. Seriya Falsafa. Madaniyatshunoslik. Siyosatshunoslik. Xalqaro munosabatlar. - 2011.–№1. – 51-betlar
12. Smit A. Xalqlar boyligining tabiati va sabablarini o‘rganish. - M.: EKSMO, 2017. – 130-bet
13. Ulitina M.O. Axborot globallashuvi sharoitida Rossiyaning xalqaro imidjining shakllanishi: siyosiy fanlar bo‘yicha nomzodlik dissertatsiyasi. - M., 2015. – 9-bet